

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Consultationes Theologicæ Et Spirituales Christiani verè
fidelis & verè devoti ...**

... De Excellentiis Dei

Louis François <d'Argentan>

Augustæ Vindel. ; Dilingæ, 1701

VD18 90029526

Consult. XII. De æternitate Creaturæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45487

O Formosa, ô deliciosa æternitas! ad te solam aspiro, tu jam possides cor meum, & cuncta desideria mea. Ah! quando hæc implebuntur! quando perfectè satiabor ineffabili pulchritudine

tuâ? *quando veniam & apparebo ante faciem DEI?* O si anima indies sic aspiceret æternitatem DEI, si tam ardentè ipsam desideraret, de illâ olim possidendâ posset esse secura. Psal. 41.

CONSULTATIO XII.

De Æternitate Creaturæ.

REdeo ad te, ô magna æternitas, quæ gaudio & admiratione rapis cor meum. Et quomodo tam citò deserere te possem, te, quam deseremus nunquam, cum omnes aliquando profundissimo sinu tuo sumus absorbendi? Non admiror, tantâ te fulgidam Majestate mihi visam esse in Creatore, ô speciosa æternitas: scio namque, te unam esse ex perfectionibus necessariis & essentialibus divinæ ipsius essentiæ, eo quod esse non possit à seipso, quin pariter sit æternus; verum quod inveniatis quoque in creatura, quæ non est à seipsâ, hoc magis admirandum mihi videtur,

Æternitas
creaturæ
non est, nisi
semi æ-
ternitas.

Probè novi, hanc non esse æternitatem absolutam, necessariam & independentem; quæ non nisi Deo soli congruit. Non ergo esse potest, nisi æternitas mutilata, si ita loqui licet, æternitas participata, & velut semi æternitas dependens, quæ habuit suum principium, & quæ habere posset suum finem; Est tamen æterni-

tas, quia nunquam finietur. Benè quoque novi, hanc æternitatem non congruere omni creaturæ; quæ enim compositæ sunt ex materiâ, essentialiter sunt corruptibiles, & consequenter æternitatis incapaces. Privilegium earum hoc est, quæ habent esse spirituale omninò independens à materiâ, uti sunt Angeli & animæ rationales; Illis solis congruit esse, si non absolutè æternas, saltem semi æternas, quia licet suam habuerint initium, nunquam tamen suam habebunt finem. Verumtamen nonne mirabile sit, ipsas immerfas esse temporari, quod velut hostis se æternitati opponit, suamque in medio temporum conservare æternitatem? Nam quis nescit imperium temporis tantæ esse latitudinis, ut velut supremus Monarcha dominetur à summis cœlorum, usque ad profundas averni abyssos? Hinc est, quod supremus Creator voluerit, ut suum lumeret ortum & nativitatem in cœlo; si namque quæ-

Quare
tempus
dominium
habeat in
omnia in-
feriora.

quæras Philosophos, quid sit tempus, respondent tibi, quod sit *Mensura motus primi mobilis.* Est igitur soboles cœli, ubi Deus ipsi erigere voluit solum elevatum super univèrsam orbem, ut inde suum extenderet imperium supra omnes res inferiores, legesque daret mûdo huic inferiori.

Illud est, quod potestatem habet dirigendi nostras horas, nostros dies, nostros annos, nostra sæcula; Illud est, quod signat nostræ instans nativitatæ, quod nostræ metitur longitudinem vitæ, tandemque hanc terminat per mortem: Illud est, quod convertit nostras tempestates, quod generat & excludit flores in vere, format, perficit, & perducit ad maturitatem fructus in æstate, illasque ceu gratum munus nobis offert in autumnò; & tandem univèrsam terram quasi mortuam tumulat in hyeme. Illud est, cuncta magna opera absolvit cum labore, & paulatim absque labore illa consumit ac destruit. Illud est, unico verbo, quod producit omnia, & omnia quoque devorat, illa mutat, illa incessanter alterat, hunc in finem super capita nostra incredibili decurrens celeritate. Hinc necesse est omnia, quæ ab ipso dependent, ipsius gubernari ingenio, & malignâ ipsius affici, vel potius infici sorte, quæ est, quod nunquam in eodem permaneat statu. Et hinc est, quod æternitas, quæ nullam vel succes-

sionem, vel mutationem admittit, sub ipsius stare non possit aut commorari imperio.

Ubi ergò commoraris, ubi habitas, ô magna æternitas, cum ubique suam tempus exerceat dominationem? Opus ergò tibi est habitatione extra tempus, ubi nunquam non immobilis ac immutabilis permanens, sive supra sidera, sive infra tartara, sive in paradiso, sive in orci abyssò. Ecce duo tibi palatia pro duabus præparata æternitatibus, ubi utraq; habitat, nunquam amplius inde egressura: similes quidem sunt in duratione; Sed Eheu! quàm diversæ conditionis sunt & statûs? una elevata est supra mundum: altera dejecta, & quasi annihilata infra omnes creaturas: unam clarificat ingens divinorum luminum splendor nunquam finiendus; alteram obtenebrat nox plena caliginis & horroris nunquam terminanda. Una tota repletur felicitate in regno vitæ, alia obruitur miseris sub tyrannide mortis. Et ecce nos in ambarum medio collocatos; una eminet capitibus nostris; altera nostris subest pedibus. Anima nostra, quæ æternitatem suam in sinu suo gestat absconditam, singulis progreditur & provehitur momentis, ut temporis perforet durationem, & inde evadat; quam si evaserit, vadendum est ipsi necessario in harum æternitatum unam, unde amplius non

Quale sit
palatium
æternita-
tis.

pateat egressus in æternum; Sed in quam è duabus recipietur? An potiatur æternitate beatâ in sinu Dei? an præda dabitur æternitati infelici in fundo averni? Eheu? nil de hoc nobis constat, in hâc vivimus incertitudine, & in hoc versamur periculo, quo congelari deberet cruor in venis.

Nostra vita non est nisi filium, suspendens non ex æternitate.

Quàm lamentanda nostra est conditio! Nunquam non nos quasi suspensos videre inter duas hæc ingêtes abyssos, & rem totam non nisi è filo pendere. Quid enim est vita nostra, nisi tenue filum fumi, quod levissimus ventus dissipare potest in momento; Et quodnam momentum hoc sit, ignoramus. Nullum omnino est in totâ vitâ nostrâ, quod ultimum esse non possit, adeoque semper in promptu ad demergendos nos in æternitatem, sive beatam, sive miseram, antequam quicquam nobis sit de eâ solummodo cogitandi: Et in hoc statu viventes non obruimur horrore, quia nulla huius rei mentem nostram subit cogitatio.

Cæcitas hominum.

Mirabilis res, quod homines, qui huic periculo, & omnium periculorum maximo subiectos se cernunt; qui probè nôrunt, quando de mundo exhibunt, transituros se certò in unam æternitatem, sive bonorum, sive malorum infinitorum; qui quando futurum id sit, nec diem sciunt, neque horam, dubitare tamen de terribili hâc veritate magis non

possunt, quàm vocare in dubium possint, an dies sit in pleno meridie; non magis hæc cordi ducant, non magis hæc animo perpendant, quàm si certi essent, hæc non esse nisi signèta, nisi fabulas. Deus vive! quid igitur habendum cordi, quid seriò cogitandum & recogitandû animo, nisi magnum hoc maximi ponderis negotium? quid in totâ vitâ nostrâ nos propiò tangit, quid nostra majoris refert, nisi hoc unicum? Quid mecum erit in æternitate? An in æternum beatus ero Dei possessione? An hæc continget mihi fors, ut gustare liceat voluptates ex illo æternarum consolationum torrente, qui inebriat omnes habitantes in Domo Dei? An hæc expectanda mihi erit felicitas? An verò in æternum torquendus ero cum diabolis in inferno? An hoc corpus, quod modò & minima sentit, in perpetuis ardebit flammis? Et anima mea privata erit in æternû aspectu vultûs Divini? certus sum, è duobus unum eveniturum mihi; sed quodnam è duobus? Eheu! neutrum mihi constat; & insensatus non magis hinc angor, quàm si hæc res me proorsus non tangeret.

Inde hoc est, quod nunquam penitus unam & alteram harum aspexerim æternitatum, quod nunquam pensiculatè & mente defixâ ponderaverim illas: Nunquam cum illis contuli, ut ipsas interrogarem, an bona vel mala præ-

Colloqui com æternitate.

præpararent mihi. Jam investigandum aliquando, & in spiritu intrandum mihi est in ambo hæc æternitatis habitacula. Ex unâ parte consultabo desuper cum aliquo aulae cœlestis inquilino, ut addiscâ ab ipso, quid sit æternitas

beata; Ex alterâ parte descendam vivens in infernum & verba faciam cum quopiam ex damnatis, ut edocear ab ipso, quid sit æternitas infelix, quidque facere vellet, si meo esset loco, ut ab ipsâ se se custodiret.

ARGUMENTUM.

1. *Quid sit æternitas Beata.*
2. *Hæc replet tria magna vacuum anima, quo contentatur ita, ut*

status ipsius in perpetuum futurus sit invariabilis, firmus ac stabilis.

ARTICULUS I.

Nostra beatitudo est participatio beatitudinis Dei.

Dic ergo mihi, ô Anima Sancta, quæ clarè aspicias faciem Dei: quid est ista, quâ frueris, æternitas beata? Illa respondet tibi, quod sit admirabilis participatio æternitatis Dei ipsius. Suprema hæc majestas portat in sinu suo fontes propriæ suæ beatitudinis, quos possessione suâ exhaurit, quique tamen in perpetuum inexhausti manent, ut nutrimentum sint æternæ ipsius fruitionis. Siquidem cum intellectus Dei sit infinite magnus, totus repletur, totusque satiatur & quiescit in æterno raptu aspiciendo pulchritudines infinitas propriæ suæ essentia; & divina ipsius voluntas, ejusdem cum intellectu magnitudinis tota quoque infinito repletur gaudio fruitionis suæ. Sufficit is sibi ipsi, cum totam plenitudinem gaudiorum, quæ contentare & satiare possunt Deum, inveniât in propriâ suâ essentiâ, quam contemplatur, quamque amat ab æterno; Et quando pro-

pinare voluerit animæ ex eodem fonte, ipsam elevando ad contemplationem & amorem earundem pulchritudinum, quas ipsemet contemplatur & amat, tunc reddit ipsam participem æternitatis suæ beatæ, cum vivere ipsâ faciat vitâ suâ, & easdem secum gustare delicias. An mirum sit, quod anima hæc perpetuò ibi hæreat affixa, ita ut ne momento quidem ab eis possit avelli, cum Deus ipse, cujus intellectus & voluntas immensæ est capacitatis, illis sic repleatur, satiatur, contentetur, distineatur, ut nec unico duntaxat instanti ab eis possit distrahi & amoveri.

Sed qua ratione anima capax est, ut recipiat in effabilem hanc beatæ æternitatis Dei participationem? Fateor inter omnia opera Dei nihil admirabilius mihi videri, quam amplissimam hanc, quam elargitus est animæ, capacitatem. Siquidem videtur in ipsâ collocasse vacuum valde magnum,

gnum, tamque immensum, ut
trinis vicibus videatur esse infi-
nitum in suâ latitudine, infini-
tum in suâ duratione, infinitum
in suâ profunditate; & hoc in-
gens est vacuum, quod, cum
nunquam impleri possit omni eo,
quod non est DEUS, reddit ani-
mam capacem, ut participare
possit æternitatem DEI ipsius;
verum reducit quoque ipsam ad
beatam quandam necessitatem,
ut contenta & satiata esse non
possit, nisi verâ participatione
æternitatis DEI sui, qui solus
implere potest ingens hoc va-
cuum ternis vicibus infinitum.

Anima im-
mensa in
suâ magni-
tudine,

Unde venit, quod anima nun-
quam repleti nec saturari potue-
rit omni bonorum abundantia,
quam unquam possidere potuit
in terrâ? Unde venit, quod,
quanto plus ex his habuerit, tan-
to plus adhuc habere velit, &
juxta mensuram potus, crescat
quoque ipsius sitis, haud aliter,
uti mos est hydropicis. Da ipsi
totius hujus universi possessio-
nem, nihil hoc omne faciet, ad
explendum insatiabilem ipsius
appetitum, quo fertur in bonum;
quæret adhuc cum Alexandro,
an alii non sint mundi, quos
sibi possit comparare; Et cum
dederis ipsi centenos alios mun-
dos, magnitudine huic non im-
pares, tam parum adhuc con-
tenta erit, ut plures & majores
sit semper inquisitura: Et

quando DEUS ipse omnipotens
suum brachium usque ad fun-
dum nihili extenderet, ad ex-
trahendos inde tot mundos no-
vos, quot herbarum sunt ramu-
sculi super terram, æque ma-
gnam adhuc sentiret famam, &
æque parum contenta foret, ac
si nihil accepisset. Unde est
hoc? nisi ex eo, quod capacita-
tem habeat immensam in suâ
latitudine, quam omne id, quod
in suâ magnitudine immensum
non est, implere non possit.

Et quando ex suppositione de-
disses ipsi bonum immensum,
quod repleret omne illud infini-
tum latitudinis suæ vacuum,
nondum adhuc contenta foret,
nisi hoc bonum intermissæ &
perpetuæ quoque foret duratio-
nis. Dicito ipsi, quod fruitura
sit illo centies millenorum spatio
annorum: nimis quam parum
hoc est, ad implendum vacuum
in duratione suâ infinitum: pol-
licere ergo ipsi, quod potitura
sit illo centies millenis annorum
millionibus; nihil adhuc pollici-
tus es, quod expellere ipsius fa-
mem, quod satiare ipsam possit;
dicet namque tibi: quid ergo
post hæc faciam, si postquam
ad tempus id possidero, illo in
omnem sim destituenda æterni-
tatem? Unde est, quod tam pro-
cul suos ejaculetur oculos, nihil-
que velit, quod sibi in fructione
suâ ullos locare possit limites? nisi
quod

Appetitus
animæ æ-
ternus in
sua dura-
tione,

quod vacuum in sua duratione æternum ac infinitum circumferat, quod impleri nunquam possit, nisi fruitione æternâ: omne, quod temporale est, non potest ipsam saturare.

Appetitus animæ infinitus in sua profunditate.

Sed tandem pono, dedisse te ipsi bonum in magnitudine suâ immensum, in duratione etiam suâ æternum, nondum adhuc plenè ipsam satiasti, nisi infinitum id quoque sit in sua profunditate. Enimverò prodigium hoc maximum est & incomprehensibile in animâ rationali, exquisitissimo hoc manuum divinarum opere; quod nempe non solum habeat latitudinem immensam in suâ magnitudine, & durationem æternam in suâ longitudine; sed etiam certum fundum tam profundum, ut nulli sit cognitus, nisi oculis Dei, qui intuentur abyssos: hoc namque est sacrarium, quod omnipotens Creator sibi soli reservavit, ita ut nemo alius, nisi ipse, huc ingredi possit. Omnes creaturæ corporeæ non accedunt propius, nisi usque ad sensus exteriores; spirituales appropinquare quidem possunt usque ad intellectum & voluntatem, quæ sunt quasi vestibula animæ exteriora; sed fundus & intimum penetrabile animæ est sacrarium tam sanctum, ut ipsi Angeli huc accessum non habeant, nec ulla creatura hic adi-

tum inveniatur: tali ratione Deo soli reservatum est, ut vacuum manere necesse sit, nisi ipse id repleat sua Divinitate.

An nôsse jam cupis, in quo consistat æternitas beata animæ rationalis? In hoc, si plenè contenta & repleta sit secundum magnas tres Dimensiones sui vacui, secundum latitudinem suam, secundum longitudinem suam, secundum profunditatem suam. Interim, dum hoc non est, manet in tempore & temporis sequitur conditiones ac proprietates: agitur, urgetur, impellitur, currit post ea, quæ ad explendam suam famem crediderit idonea. Sed quando placuerit Deo, totum hoc ingens vacuum implere possessione sui ipsius, quanto citius transit ad æternitatem, & jucundè ac pacificè fruitur gloriosis æternitatis conditionibus ac prærogativis, abs eo, quod sufferre possit aliquam agitationem, quâ feratur ad inquirendum aliud bonum; Quid enim velle posset? Immensa ipsius latitudo impleta est fruitione essentia Dei, quæ est immensa in suâ magnitudine; ipsius duratio æterna in suâ longitudine tota adimpleta est æternitate boni infiniti, de quo certa est, quod id nunquam amplius sit amissura; & ipsius infinita profunditas tota est plena fruitione magni istius infinitarum perfectionum oceani,

Tres plenitudines sunt beatitudo animæ.

cui

cui se totam feliciter invenit immerfam, ipsoque penitus absorptam. Et hac ratione per triplicem hanc plenitudinem firmata omnimodè est in perpetuâ ac immobili stabilitate. Quo enim iret? aut quid faceret? aut præter id, quod possidet, quid desiderare posset. Et ecce quid essentialiter constituat beatam ipsius æternitatem.

An nôsse posset anima, creatam se à Deo tantæ capacem felicitatis, quin ardentissimo ipsum possidendi accendatur desiderio? An in seipsâ sentire posset amplam hanc suorum latitudinem desideriorum, quæ omni eo, quod minus Deo est, repleti non possunt, quin sese attollat supra totum hunc mundum inferiorem, ad evibrandum sese per milena amoris plena suspiria in sinum magnæ hujus æternitatis, ubi juxta cordis sui desideria habebit omnia? Ah! quis dabit mihi pennas sicut columbæ? Et volabo in dilecta ac jucunda tabernacula tua. O amabilis mea æternitas! quando illucescet felix ille dies, quo tandem requiescam in sinu tuo? Siquidem extra te nunquam invenire poterò quietem.

Filii Israel
desiderant
charam suam
Jerosolymam.

Sacer codex jucundè nobis exhibet filios Israël, tempore captivitatis suæ sedentes super flumina Babylonis, quorum aquæ per illorum accrescebant lachrymas.

Memoria charæ suæ Jerosolymæ. Dolor præsentis exilii, & ardens amabile hoc domicilium denuò videndi desiderium inducebant ipsos, ut dicerent, flumina hæc potius exhaurienda, quàm suas exsiccandas fore lachrymas. Nulla amplius inter ipsos fiebat mentio lætitiæ, nullam festivorum Carminum tripudiorum nulla; suspensa salicibus sua gerebant organa, quæ tristi obmutuerant silentio. Erant, qui tanto obrutos mœrore consolari volebant, dicentes: Agite, curas solvite animo: *Hymnum cantate nobis de Canticis Sion*; audivimus modos vestros musicos, omnem supra modum jucundos esse ac suaves; hinc persuasi, vos esse Jerosolymis Carmen lætitiæ concinite nobis.

Verùm ipsi suspirando respondebant: quomodò cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ? Quid de gaudio, quid de Jubilo loqui convenit exulibus, qui miserimos sese credunt ac infelicissimos? quomodo in cordibus nostris admittere possemus vel minimum sensum lætitiæ, dum spoliatos nos cernimus perdilectæ aspectu Jerosolymæ? ô jucunda civitas! extra te incassum impenditur nobis solatium; Tu sola es, quæ solatio, quod desiderat anima nostra, nos delinire, nos demulcere potes: potius cessabimus vivere, quàm cessare à luctu, à tui amore, ab ardenti tui desiderio.

Itane

Itane moriemur fastidio, in gravi hoc exilio? An nunquam tuas remeabimus ad portas?

Suspirandum nobis est ex desiderio patriae celestis.

O DEUS! si materialis Civitas, quam amabant, & unde exulabant, ipsos eò usque adduxit, ut nullum admitterent solatium, ni deò admitterentur ad illam: quanta deberet esse nostri doloris vehementia? Nonne deberemus languere præ tædio, tabescere præ mœrore, mori præ dolore, ardentissimo succendi desiderio, cœlestem aspiciendi Jerosolymam, perdilectam nostram patriam, si tamen verè nostra est patria, nosque verè ipsius sumus Filii? O quam timendum est, exiguum hunc nostrum affectum, quo ferimur erga regionem istam felicitatis æternæ, quasi nostra haud referret, funesta sit nota, nos potius esse veros Babylonis inquilinos, quàm Exules Jerosolymæ. Sanctus Augustinus luculentam affert notam, è quâ cognosci facile poterat, quinam fuerint populus DEI, & quinam inimici ac hostes DEI, in eadem Babylonis Civitate. Jucundabantur hi, & omnis generis sectabantur delicias; isti amarè plorabant & omnia respuebant solatiorum genera; veri Babylonis inquilini vivebant consolati, exules Babylonis erant afflicti. Qui non aspirabant ad aspiciendam Jerosolymam, millenis sese re-

ficiebant oblectamentis: abs eò, quod cogitarent de illâ; qui possessioni inhiabant charissimæ suæ Jerosolymæ, cum nihil viderent, quo aliunde refici possent, nonnisi de illâ cogitabant, nonnisi ad illam aspirabant.

Ecce genuinam tibi Babylonis mundi effigiem: habet ipsa habitatores suos, & habet exules suos, qui simul vivunt & habitant; Sed facile est ipsos discernere. Ili lætantur, quia sunt in patriâ suâ, nulloque feruntur erga cœlestem Jerosolymam desiderio; Higemunt, quia sunt extra patriam suam, nihilque negotii habere volunt cum Babylone mundi, ubi velut exules commorantur. Et hæc nonne est luculenta illa tessera, quam Christus Jesus dedit suis, ad distinguendos illos à mundi aseculis, qui sui non sunt? *Mundus gaudebit, vos verò contristabimini.* Videbitis illos refertos lætitiâ, vos autem ingemiscetis præ tristitiâ; quandoquidem illi in suâ sunt patriâ, vos autem in vestro estis exilio?

Illustris ille vates, cujus ver-
tex fulgurabat diademate, amplissimi possessor imperii, videbatur annumerari posse fortunatissimis mundi habitatoribus, nihil ominis is exul erat perpetuò gemens & anhelans liberationem suam, & ardentissimè desiderans possessionem perdile-

Notabile signum prædestinatorum & reproborum.

Joan. 16.

Rex David gemebat velut in exilio.

etæ patriæ suæ coelestis. *Quando veniam & apparebo ante faciem DEI?* O anima incomparabilis! O cor omnibus mundi sôliis magis excelsum! omnes Imperii honores te non delinunt neque delectant; omnes regalis aulæ deliciae te non demulcent, neque reficiunt; tantæ divitiæ, quas possides, tantæ victoriæ, quibus refulges; tanta lumina gloriæ, quibus totum collustras universum, non te satiant, nec tuam explent famem. Inter hæc omnia ingemiscis tantquam exul, & sufferre non potes retardationem speciosæ hujus æternitatis, pro quâ quovis momento percuperes mori. Et nos miseri, quibus nihil est, quod nos affigere posset mundo, sicut erat Sancto huic Regi, sed potius contrarium, quod nos ab eo deberet avellere, non confundimur, dum videmus, quantum discrepent animi nostri sensa à sensis & affectibus illius?

Pulcher affectus Sancti Anselmi In profolog. c. 1.

Ah! quis mihi ita tribuat divinos ardores, sicut verba Sancti Anselmi, quando totus lucens desiderio aspiciendi pulchritudines dilectæ suæ Jerosolymæ, dicebat ad DEUM: *Eja*

nunc ergo, Domine, doce cor meum, ubi & quomodo te quærat. Ah! an langueam semper in molesto hoc Exilio, ô mi Deus, misericordia mea, & contabescam, nec videre potero faciem tuam? Tu nôsti, mi Deus, unicum te esse cordis mei desiderium; quæro te ubique & nulli parco labori, ut agnoscam te, & tamen non novi te, nec unquam adhuc aspexi te, quomodo ergo quis & qualis sis, scire possim? Accendor desiderio videndi te, sed procul nimium absum à te in fastidioso hoc Exilio: quid faciam, ut appropinquem tibi & videam saltem radium quendam magni illius splendoris coelestium luminum tuorum, quæ animæ nostræ detegis in æternitate beata? An omnibus Creaturis valedicendum? Erue & avelle me ab omni eo, quod me magis afficit & delectat in mundo. An multa toleranda? fac me quascunque tolerare Cruces. An opus est mori? Exsolve animam meam à catenis suis: quanto magis ergo libet mori, mi Deus, ut aspiciam faciem tuam!

Eja moriar ut videam te.

AR-

ARGUMENTUM.

1. Quod via ducens ad æternitatem beatam sit facilior, quam illa, que ducit ad in-

felicem & miseram.
2. Quod ad aspectum æternitatis omnia facile tolerentur.

ARTICULUS II.

Veni, homo miser, desere exilium tuum, in quo aliud non agis, nisi quod languidam ducas vitam in regione umbræ mortis; proficiscere & accelera versus beatam tuam immortalitatem: finientur ibi omnes labores per possessionem æternæ quietis, quâ poteris; abstergentur ibi lachrymæ tuæ ineffabili visionis Dei gaudio, ibi tandem omnia tua implebuntur desideria acquisitione summi ac infiniti boni.

Ita est, Beatos crediderim illos, qui tantæ felicitatis metam attigerunt; sed via, quæ illuc ducit, difficilis est; sentio imbecillitatem meam, aggredi ipsam metuo, cum noverim scriptum esse: *Arcta est via, que ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inveniunt eam*; si arcta via est, consequenter est valdè difficilis, & à paucis invenienda. Malo incedere viâ regiâ, quæ latior est, magisque frequentata, adeoque facilior, quam omnes ambulant sine labore.

Verum est, respondet mihi

anima beata, quæ viam hanc ad beatam æternitatem emensa est, ipsam proprio novit experimen-

ro: Verum est, arcta est cœli via; sed hoc ex eo est, quod rarò & non multum frequentetur; ex eo est, quod homines viam hanc ambulent serie continenti, unus post alterum, hinc est, quod semper maneat velut parva semita & plurimum arctata ac angusta; verum si homines turmatim & magno numero hanc frequentarent, juxta vota & voluntatem Dei, qui omnes invitat ad salutem, videres illam valde latam atque tritam, utpote sæpissimè & plurimum frequentatam. Arcta quidem est & videtur valde difficilis; sed non nisi animabus negligentibus, illamque non libenter ambulantes, quibus ubique difficultates occurrunt. Animæ, quibus amor dilatat cor, inveniunt ipsam latam & suis sub pedibus complanatam, dicentque tibi, nihil esse facilius: *Via Domini est amanti lata*. Ex- perire & ipse videbis, viam, quæ ducit ad æternitatem beatam, abs comparatione faciliorem ef-

Quare via cœli sit angusta.

Via cœli videtur difficilis, sed est facilis.

S. August. in Exod. lib. 2.

se illa, quæ ducit ad æternitatem miseram ac infelicem.

Asperitas
viæ ad cœ-
lum abster-
net pigros.

Verùm cum appareat contra-
rium, ipsam aggredi abhorret
animus, eò quod labores ibi a-
spiciam, qui intolerabiles mihi
videntur. Siquidem Christus
Jesus denuntiat nobis, quod quo-
tidie tollere oporteat Crucem
suam; Et Apostolus ipsius idi-
psam nobis insinuat, dicens:
quod per multas tribulationes
oporteat nos intrare in Regnum
DEI. Video omnes illos, qui-
bus animus fuit ambulare per
viam arctam, quæ ducit ad Cœ-
lum, per tantas ingressos esse
austeritates, ut aspicienti tan-
tummodò incutiant horrorem;
Non enim videre hic est, nisi
pœnitentias, Jejunia, lachrymas,
disciplinas, cilicia, cingula ferrea;
Unico verbo, videtur ipsos non
vixisse in terrâ, nisi ut viverent
infelices. Ex hoc cordatissimi
quique cadunt animo, dum illis
de viâ Cœli fit sermo, & pler-
que ab ipsius retrahuntur ingres-
su, quærentes aliam hâc facilio-
rem: Nemo enim vult esse in-
felix neque ad tempus, neque
in æternum.

anda
plura
in via ad
infernum,
quam in
viâ ad cœ-
lum.

Fateor patiendam esseambu-
lare volenti per viam Cœli: sed
quam aliam viam ambulare pos-
sent homines in præsentî vitâ,
ubi non plures & majores pati-
cogantur difficultates? Inqui-
rant viam, quam poterunt, com-

modissimam, contentare conten-
dentes in omnibus propensiones
suas, an millenas evitare pote-
runt amaritudines? nonne suæ
tam peccatoribus quàm justis pa-
rata sunt cruces? Sed illæ pec-
catorum tribus stipantur condi-
tionibus, quibus redduntur gra-
vissimæ. Primò illis solis incum-
bit portare onus suum, natura-
li suæ relictî debilitati: namque
Deus non apponit manum, vel
si apponit, est, ut illud magis
adhuc aggravet: *Aggravata est*
manu Domini; castigando ipsos
juxta terribilis justitiæ suæ, sese
vindictantis rigorem. Secundò
iporum Crux non tantum pre-
mit & torquet iporum humeros,
sed penetrat usque ad cor, us-
que ad abditissimum conscientiæ
penetrare: Non est Crux, quæ
comparari possit Cruci peccato-
ris, sævissimus est Carnifex,
tormentum crudelissimum, ipso
crudelius inferno. Tertiò Cru-
ces iporum sunt absque conso-
latione, cum noverint, se ni-
hil exin trahere commodi, nisi
quod sentire jam incipiant cala-
mitosæ primitias æternitatis.

Sed cruces justorum, tres a-
lias condiciones sibi adsciscunt
comites, quibus suaves reddun-
tur ac beatæ, & quidem prio-
ribus è diametro oppositas. Pri-
mò Deus portat illas cum ipsis,
juxta id, quod in sacrâ pollice-

Cruces ju-
storum hæ-
rent tria,
quibus al-
leviantur.

cur

Mal. 90.

tur Scripturâ: *Cum ipso sum in tribulatione*: gravissimum quodvis onus lene videtur, dum ab omnipotente sustentatur & simul portatur manu. Secundò pro Cruce peccati, auctores suos affligentis, habent gratiam interius consolantem: Siquidem hæc est unctio Sacra, quæ dulcorat omnia, reddens testimonium animæ, quæ affligitur, non esse D E U M iracundum, vindictam de se velut inimicâ sumentem, sed amantis sinum esse Patrem sibi correctionem velut Charissimæ soboli impendentem. Tertio nôrunt, Cruces suas magis proficuas esse omnibus mundi consolationibus utpote satisfactorias pro pœnis peccatorum suorum, nec non æternarum coronarum meritorias, Exercitium & emundationem virtutum suarum, nec non occasionem tolerandi Martyrium Amoris exoptatissimum. Si ergò pati oporteat in aliquâ, quam in præsentî vitâ ambulamus, viâ; nonnè melius longè sit portare crucem justorum quam illam peccatorum.

Ne aspiciatur via, sed terminus.

Fateor etiam verum esse, quod dicit Apostolus: quod oporteat nos intrare per multas tribulationes in Regnum D E I. Sed tandem tamen per illas in regnum DEI intratur. Quis non mallet assimilari illi, qui toto die ambulat per spinas, ut ascen-

dat exin super solium, ubi totâ suâ imperet vitâ, quam illi, qui ambulat per pratum floribus confertum, ut exin ascendat super rotam, ubi diffractis ossibus miseram vitæ imponat metam? Quando Apostolus dicit quod nos oporteat per multas tribulationes intrare in regnum Dei. Non adjunxit, quod ex adverso per multas consolationes intretur in regnum diaboli, in barathrum inferni: Siquidem probe noverat, viam æternitatis miseræ & calamitosæ abs comparatione difficiliorem esse, viâ æternitatis beatæ; & peccatores majores tolerare labores in procurandâ morte æternâ, quam maximî Sancti toleraverint ad æternam vitam promerendam.

Verum quidem est, ipsos ex-
ercuisse austeritates aspectu
horribiles; Sed majorem in his
invenire consolationem, quam
in suis voluptatibus peccatores;
confer has cum illis, & videbis.

Cruces Justorum sūt
suavissimæ,
& voluptates peccatorum amarissimæ.

Primò bonus hic vir suum macerat corpus jejuniis, & tu dirumpis tuum immodicâ intemperantiâ: quis duorum plus patitur? Ipsius Jejunium facit ex ipso Angelum, tua intemperantia facit ex te belluam: Ipse nunquam non liberum habet animum & intellectum ad suam prudenter juxta rationis dictamen instituendam vitam; tu tu-

um geris corruptum atque destructum, nec aliud in hoc statu agis & operaris nisi insulas atque ridiculas ineptias: Ipsius jejunium facit ipsum semper gustare delicias innocuas in eo, quod comedit; tua intemperantia affert tibi tam ingens fastidium, ut nihil amplius comedas cum gustu: ipse semper suam servat sanitatem firmam ac incolumem; Et tu millenis te obruis & oneras infirmitatibus molestis: Denique is jejunio suo suam protrahat vitam, cum videamus austerrimæ vitæ viros ad centum viginti annos suam provehere ætatem; Et tu miserabiliter extinguis & suffocas tuam in medio annorum tuorum. Jam quæro, quæ Crux è duabus plus habeat ponderis ad portandum, an austeritas justorum, vel voluptas peccatorum.

Qui malè
habet su-
um corpus,
consolatur
suam ani-
mam,

Secundò verum est: bonus hic vir malè suum habet & excipit corpus; pungit & ferit illud flagellis, obarmat ciliciis, catenis implectit ferreis, duro condemnat strato, sed hæc ratione id redigit sub potestatem & dominium animæ suæ, ipsius motus edomat & subdit rationi, pro fundâ fruitur pace interiori, quâ conceditur ipsi libertas currendi abs labore viam paradisi. Interim dum tuo tu blandiris & lenocinaris corpori, ipsique omnes, quarum se desi-

derio teneri ostendit, delicias concedis ac voluptates; animam tuam ceu mancipium ipsius consignas imperio, dominari crudeliter id tibi permittis per passiones tuas, quæ belluæ sunt absque ratione, impetantes indigna & rationi dissentanea, quarum tam crudele est jugum, ut id excutere vix liceat; Et quod pejus est, quidquid feceris, vix illis satisfacere unquam; Interim intra temetipsum nullâ perfrueris pace, sed irrequietis stimularis conscientie aculeis, & pro tenui delectatione, mille teneris tædiis ac molestiis. Assentire igitur vero, optimum virorum austeritatem, quamvis multo cuspidè videatur horrida, majori affluere dulcore, leniusque portari, quam voluptates peccatorum.

Quo transigitur vita justorum, nisi operando bonum? Et quo conteritur illa peccatorum, nisi operando malum? Jam quis dissitebitur, majori stare laboris opera exantlare peccaminosa, probisque plena, quam gloriosis ac honorificis incumbere studiis virtutum! Ah! quantis conscientie angoribus convellitur mens, dum concipere intra se cogitat monstrum peccati, & operis criminosi in corde suo molitur consilium! pro! quantos hor-

Difficilius
est comit-
tere pecca-
tum quam
exercere
virtutem.

horrores, quantas repugnantias, quantas inquietudines! quod si conceptum & in voluntate formatum fuerit peccatum & in fausto partu jam jam excludendum, pro quot convulsiones, quot dolores, quot difficultates occurrunt superandæ! siquidem produci pudet, celari amat, iustitiam timeret, dissimulari optat, invenit obstacula, millenis uti cogitur dolis, figmentis, violentiis. Quandoque quod desiderat, exequi non datur abs alterius subsidio: fidere tamen non audet; sed periclitari oportet, se submittere & dependere ab alterius voluntate.

Partu denique effusam hoc porrentum? peractum est opus facinosum? Ah! mox præjanuis est infernus: Infernus namque est vermis arrodens, qui conscientiam admordet, ipsamque devorat; Est carnifex nunquam non attollens vectem ferream & minitans comminutionem & diffractionem ossium; Est horribile spectrum, non recedens ab oculis illius hominis, ipsumque ubivis locorum persequens; patravit is furtum, ecce tibi funem abs fine ipsum insequentem; commisit homicidium; Ecce tibi rotam perpetuam post ipsum currentem; scedavit se adulterio, ecce vindictam ubivis locorum ipsi insidiantem; oportet se abscondere, opus est

aufugere; suum perdidit honorem, suam perdit libertatem, & perdere quoque necesse erit facultates suas: An, vides, quanta mala adsciscat, unum solum commisisse malum? Est ne vel minima pars horum vel malorum absorbenda, vel laborum exantlanda ad exequendum difficillimum & cumprimis arduum opus, quod enarratur in gestis Sanctorum? Manifestum igitur est, viam, quæ homines ducit ad æternitatem infelicem, laboriosam magis esse, quam quæ ipsos attollit ad beatam, majoremque sufferre pœnam peccatores, ad perdendas, quam Sanctos ad salvandas suas animas.

Sed urgeamus rem ulterius, & ad ultimam, quam attingere possit, deducamus extremitatem. Utinam verum sit, viam æternitatis calamitosæ totam confertam & conspersam esse rosis absque spinis, hominemque ibi invenire omnem, quam animus suus, sensus sui, cor suum exoptare possint, voluptatem ac delectationem, & hæc omnia nihil admixtum habere amaritudinis: utinam quoque per hanc viam ambulare posset centenis, millenis, vel etiam centies millenis annis, si ita vellet: Utinam ex adverso via ducens ad Cœlum conspersa esset spinis absque rosis, hominibus ibidem tol-

Et si via
cœli esset
difficilior,
deberet
preferri.

toleranda forent omnia supplicia animæ & corporis, quæ omnes unquam sustinuerunt Martyres, semperque per hanc viam centies millenis annis incedendum foret: quæ ex duabus his viis tibi adhuc videretur amœnior ac iucundior, quàm ex his præferre deberes alteri? vide sis terminum amborum, & dicito mihi, quid de his sentias: uterque enim est æternitas.

Pondera
benè ter-
minum,
quanti sit
momenti,
quò vadis.

Experire & gusta benè, quid sit æternitas beata: & fateberis centies millenos annos suppliciorum, quando etiam crudelitate non cederent illis ipsius inferni, nihil tamen fore, cum ipsâ in comparationem adductos. Si quidem quid mea interest, infelicem fuisse in tempore, si beatum me esse liceat in æternitate? Omnes pœnæ meæ transierunt, nihil ex eis superest, nisi dulcis earundem memoria, quæ mihi est solatio; felicitatem autem meam in æternum non amplius perdam. Porro perpendas benè ex alterâ parte, quid infelix & malè auspicata sit æternitas; & affirmabis centies millenos consolationum annos, paradisi etiam ipsius gaudiis refertos, in comparatione illius nihil omninò esse. Quid enim prodesset mihi felicem fuisse in tempore, si infelix & miser forem in æternitate? Omnes voluptates meæ evanuerunt, nihil

mihi restat, nisi earundem recordatio, quæ affligit animum, dum interim infixus hæreo malorum infinitorum barathro, unde nullus unquam patebit exitus. Et ideo verum est, quod, licet difficillima videatur via cœli, semper tamen facilius multò sit ambulare per eam, quàm currere per viam æternitatis infaultæ, quâcunque etiam voluptate ac delectatione videatur repleta.

Verùm si ita est, dum jam luculenter & ad oculum vides, rem contrario prorsus modo se habere, quod nempe via ducens ad perditionem plus amaritudinis ac spinarum habeat, & post inflictionem tam crudelium pœnarum, finiatur tandem damnatione æternâ; Econtra via cœli cruces habeat multò leviores, & post propinatos plures dulcores, quàm amarores animæ, tandem desinat in æternam beatitudinem; quomodò possibile sit, quod inter utrumque quis adhuc fluctuet & animo hæreat? Quomodò adhuc dici potest, viam cœli tam esse difficilem? Et Ecce non videmus, homines summo corripit horrore intolerabilium miseriarum, quas tolerari oportet in viâ & in termino æternitatis malè ominatæ, ut magno cum ardore, & dilatato prælatitâ corde, currant per cœli viam? Nonne hâc consideratio-

Efficax
motivum
ad ambu-
landum
viam cœli.

ne

nē sese animabant & extimulabant omnes Sancti?

Mira ge-
nerositas
Martyrum

Ubi sunt glacies & frigora, quæ non solverentur aspectu tam ingentis ignis, qui succenderat corda tot tantorumque Martyrum, dum unicum solum ictum oculi ejaculabantur in eximias illas æternitatis beatæ pulchritudines, quas exspectabant? quanti æstimabant crudelissima quæque supplicia? lege hominam, quam Sanctus Basilus concinnavit in laudem Sancti Gordiani centurionis & invictissimi Christi Jesu Martyris. Præses comminabatur ipsi rotas, forcipēs, plumba liquata, dentes ferocium bestiarum, ignem, novacula, & omnia suppliciorum genera. Ah! quàm splendida mihi facis promissa, respondebat Martyr! Sed protinus tene quod promittis & pollicita exequere: Siquidem majori urgeor desiderio bona hæc recipiendi, quàm tu conferendi mihi illa: Novi hæc semina esse gloriæ, quæ jacta à te supra corpus meum, afferent animæ meæ fructus æternitatis beatæ. *Mina vestra semina mihi sunt, unde immortalitatem & gaudia æterna metam.*

Audi Metaphrasten, quomodo enarret jubilum duarum sanctarum Sororum, Virginum Christianarum & Martyrum Sanctæ Menodoræ & Sanctæ Metrodoræ, postquam Judex ipsas

condemnaverāt, ut pectinibus ferreis totæ dilacerarentur. O jucundam nobis sententiam? dicebant ipsæ, imò jucundissimam! dum ita nostra honore, decore, divitiis locupletas corpora, tot muneribus illa, quot vulneribus afficiens; nunquam nec adamantes, nec margaritæ, nec lapides pretiosi tantum conferre illis possent splendorem, affundere jubar. O quàm magnificè exornabimur, ut majori cum pompâ intrare nobis liceat in splendidissimum beatæ æternitatis palatium: *Nulla mollia vel gemme ita nostra exornabunt Corpora, sicut sue plaga.* Hæc dudum propter Christum sitimus. Nunquid diceres, hunc diem ipsis fuisse nuptialem, & exquisitissimo pro ipsis instructum convivio? Et nos, qui respectu illarum in viâ cæli, nonnisi mera gustamus mella, conqueremur hanc esse difficilem; Dum tot aspicimus reprobos, qui semet ipsos torquent, ut inter mille pœnas viam ambulent æternæ damnationis?

Sed unde oritur hæc hominum infania, dum majori pretio malunt emere mortem æternam, quàm leviori vitam perpetuam? Nescio, id ipsos oportet interrogare; videamus, an ipsimet id nobis possint exponere. Eamus, descendamus in spiritu usque ad inferorum abyssum, & interrogemus hæc super re aliquem ex damnatis. Qq AR.

ARGUMENTUM.

*Dialogus hominis agonizantis
cum animâ damnatâ.*

*De horrendo rigore & aternâ du-
ratione pœnarum suarum.*

ARTICULUS. III.

Vir quidam promptus ingenio
& mente peracri, qui magnis
involutus vitæ præsentis negoti-
is, omnia felicissimo semper e-
volverat eventum, in negotiis
autem salutis suæ negligens ad-
modum, cum morbo lætali se
affixum cerneret strato, unde
furgendi vix spes affulgebat, se-
riâ secum mente cœpit perpen-
dere, quod sæpius quidem hau-
riebat auribus, sed nunquam
sumperat sibi cordi; quod ni-
mirum in exitu ex hoc mundo
intrare oporteat in æternitatem,
ubi omnis deinceps interclusus
fit exitus: qui cum aliquando
defixâ secum mente ponderaret,
quid hæc esse posset æternitas,
inaudit vocem gemebundam lu-
gubri sono è profundo abyssi,
sibi tristia hæc insonantem ver-
ba, quæ aliâs è flammarum me-
dio, ardens eructavit maledi-
ctus Epulo: *Ne & ipsi veniant
in hunc locum tormentorum.*
Ah! ne descendite in hoc tor-
mentorum infinitorum bara-
thrum calamitosæ & infelicis æ-
ternitatis.

Luc. 16.

Hæc novitate perculsus, cum Colloqui-
hactenus nil unquam habuerit um perfo-
commerci cum inquilino mundi nã mori-
alterius, & nesciens quisnam bundæ
loqueretur sibi, subaspere re- cum ali-
spondit: *Quænam es, Creatu- quo dam-
ra infortunata, quæ, dum me af- nato.*
farris, à me non videris? & mox
replicuit vox: Ego sum anima
condemnata ad tolerandas in
æternum pœnas inferni. Exin
plures ipsi proposuit quæstiones,
quas tum timor, tum curiositas
ejus expresserant ore, ad quæ
plura accepit quoque responsa
auditu horrenda.

1. Ubi ergo nunc es! quæ-
nam est in æternum domus tua?
Domus mea nunc est profun-
dissima abyssus infelicis æterni-
tatis, unde egrediar nunquam,
nunquam, nunquam: *In infer-
no nulla est redemptio.*

2. Et quisnam est iste locus?
in quâ orbis parte? in infimo
mundi totius loco, in centro
terræ, sub pedibus omnium
Creaturarum, in sentinâ ma-
gnæ hujus Domûs naturæ totius,
in cloacâ omnium immunditia-
rum.

rum totius universi. Ecce quod me precipitem egerit in omnem aeternitatem arrogantia mea, quae sese erexit contra Deum.

3. Quid facis ibi, & quanam est recreatio tua in tetro hoc ergastulo? ardeo in camino ignis devorantis, ubi sum velut vivus ustrinae carbo, semper accensus ex halitu irae DEI sufflantis, abs eo, quod unquam redigi possim in cineres: In ignem aeternum, aeternum, aeternum.

4. Sed nonne paucillum saltem habes aëris, quo te refrigeres? Nihil aliud nisi fumum & flammam ignis infernalis, quae mihi non sunt loco aëris, quem respiro; sed sunt mihi velut ingens sulphuris & fusi plumbi pelagus, cui immersus sum: ibi fluctuo, ibi nato, quocumque me vertam, hoc circumdatus igne:

Apoc. 19. *In stagnum ignis ardentis sulphure.*

5. Quodnam est nutrimentum tuum, quanam dapes tuae, in calamitosa hac vita? *Fel draconum est vinum meum, & venenum aspidum insanabile nutrimentum meum.* Et si mutare voluero dapes & fercula, praerabie manduco carnem meam, meque ipsum devoro.

Momentum voluptatis caro venditur.

6. Sed nunquid delectationem saltem capis ex eo, dum memoriam lubeant voluptates praeteritae, epularum deliciae, falerna, quae gustasti, choreae,

tripudia, conversationes iucundae, amicitiae illecebrosae, carnis lasciviae, quibus toties innastisti, honorum splendor, quo refulxisti, dum vivebas in terra? Revoca in mentem haec omnia, cuncta haec voluptatum plena momenta tuo revolve animo & saltem praeterito, si praesenti non potes, te consolare afflictum. Eheu! Ah utinam eorum non possem recordari! fraudulentum hoc spectrum vanitatum mearum praeteritarum, saeva & crudelis haec memoria meam plus acuit & exacerbatur rabiem. Ah! solvenda ergo sit mihi voluptas momenti praeteriti, quod nunquam revertetur, horrendorum suppliciorum aeternitate, quae nullo terminabitur fine? O Justitia DEI viventis quam es immisericors!

7. Quanam ergo est refocillatio tua, quae tua symphonia, quae tua societas, quae tua colloquia? Refocillatio mea est diabolorum illusio, damnatorum omnium irrisio, contemptus omnium creaturarum, quarum nec unicam video, quae miseriis meis compariatur. Mea symphonia sunt voces horribiles, clamores lamentabiles, ejulatus terribiles, gemitus, suspiria, rabies, desperationes, quas dolorum meorum saevities è meo propellit & elicit corde. Societas mea est immensa multitu-

Recreatio-
nes damnatorum,

do sceleratorum & miserabilium damnatorum, qui DEI hostes sunt, qui lethaliter me oderunt, quiq̄ pari ratione mihi sunt odio; Et quod dolorem meum auget, est, quod nunquam amplius ab iis valeam separari. Mea cum ipsis colloquia sunt imprecationes, furores, blasphemix contra cœlum, maledictiones contra Deum, & omne id, quod furor & rabies suggerere possit.

Desideria
damnato-
rum.

8. Ast ecquid jam velles? quod tua tendunt desideria in hoc statu? quantocyus optarem annihilari, ut in meo nihilo pœnarum mearum invenirem finem; Et quamprimùm non amplius haberem esse hoc, quod à Deo accepi, ut non amplius ab ipso dependerem; & protinus vindicare me posse erga DEUM illum omnipotentem, qui conterit me onere brachii sui, & annihilare ipsammet, si mihi possibile foret: Sed cum videam hæc omnia mihi esse impossibilia, exonero furorem meum in meipsum & mei æquales.

9. Sed dic mihi anima infortunata, quis præcipitem te egit in hunc miseriarum labyrinthum? Quis in hanc detrusit te abyssum? Quis te coëgit, ut in infelicem hanc teipsam conjiceres æternitatem? Eheu! Nemo coëgit me, & nemo cogere potuit; Sed mille potius excogitati sunt modi impediendi me ab

eo, tum admonendo, tum exprobrando, tum ob oculos mihi ponendo infelicitatem meam; Sed ego ipsa eram, ipsamet sic volui, ipsamet me perdidit & damnavi in æternum ex proprio arbitrio ac voluntate meâ.

10. Ab quomodo tam crudele potuisti moliri consilium? quomodo præbere assensum, ut in perpetuum exspoliare te DEI possessione, & quod crudelius est, in æternum te traderes ignibus inferni comburendum? Terribile facinus! Consilium horrendum! dic mihi, quâ ratione huc obstringi, huc potuisti adduci? forsan, quia aliud invenisti bonum melius DEO, potius è re tuâ futurum judicans, pro hoc amittere DEUM in omnem æternitatem? fortassis tantæ voluptatis delibuta es lenocinio, quâ ut fruereris ad tempus, persuasum habuisti animo, melius esse æternum ardere inflammis, quàm illâ carere paucis momentis? Dic mihi rationem tuam, & edoce me, quomodo potueris annuere, ut esse velles infinito modo & abs fine infelix in omnem æternitatem; hoc enim est, quod omnem meum superat captum.

Ah! ne quæras rationem, ubi nulla est. Perdidi DEUM, bonum infinitum pro ridiculis, vilibus ac contemptibilibus crepundiis, minutiis, titivilitiis: nulla hic nec adest, nec pugnat ratio.

Amiſi

Damnati
sunt absq̄
ratione.

Amisi gloriam æternam pro honoris inanis & fictitii fumo, qui pauca post evanuit momenta. Amisi omnem ineffabilium gaudiorum beatæ æternitatis abundantiam, pro voluptate transitoria, abjectâ, despectâ. Benè novi, nullam hic militare rationem. Porrò si non esset, nisi hæc unica bonorum infinitorum jactura (quamvis verum sit, hæc infinito modo esse lamentatione dignam) tolerandum adhuc foret, bonis his carere. Sed in felicitatis meo cumulo accedit, quo meipsum obruere voluerim infinitorum malorum mole, quibus infelix me involvit æternitas; & hoc pro umbrâ, pro nihilo, pro minori quàm nihilo, pro paucis diebus prosperitatis millenis circumseptæ molestiis, quàm quærere volui super terram. Hisce omnibus nulla omnino suffragabatur ratio. Eheu! ubi eras ratio mea? Si ratio mihi fuisset, non essem modò, ubi sum; Non nisi qui ratione carent, damnant se, non nisi stulti se damnant: sed stultorum infinitus est numerus.

Damnata igitur sum abs ratione, fateor: Sed quia stulto facilis datur venia; ubi est ratio, quod tam severè puniar? Ah! quod solvendus mihi sit fumus honoris imaginarii, ob quem DEUM vilifeci, confusione ac probro æterno! Juste De-

us! quàm terribilis est tua ultio! An igitur verum sit, iniquam possessionem tenuis cujusdam boni alieni, quod non amplius habeo, quodq; amplius nunquam habebō, puniendam esse æternâ infiniti boni privatione, omniumque immensorum gaudiorum æternitatis beatæ? DEUS vive, quàm formidanda sunt tua Judicia! Itane pro momento tam levi tota æternitas, tota æternitas, tota æternitas, tota & integra æternitas infinitorum malorum? pro desperationem animæ damnatæ.

Eheu! non est dolor tam levis, qui amaritudinem non diffundat in omnes vitæ dulciores, si duret æternum. Non habetas nisi podagram in unâ solâ corporis parte, non habetas nisi colicam vel dolorem dentium, juxta speciem res magna non est; Et nihil ominis da homini regna, thesauros, omnes honores, quibus afficiuntur Monarchæ; da illi dapes, tripudia, recreationes jucundissimas, quas imaginari tibi poteris; si patiatur acres podagræ dolores, vehementes cruciatus dentium nunquam finiendos, ex nullo capiet voluptatem, non nisi suo occupabitur dolore; videbimus illum gemere, conqueri, vociferari velut infelicem in medio tantarum felicitatum.

O DEUS immortalis! quid ergò erit cum eo, qui absorptum

Q 9 3

Desperatio
damnati
intuentis
se
æternam
causam suam?

Dolor animæ damnatæ.

se videt ab immenso amaritudinis pelago, quod nullo demulcetur dulcore? Quid cum eo, qui immersus est magno tristitiæ ac mœroris oceano, abs eo, quod vel minimus affulgeat aliquis lætitiæ radius? quid cum eo, qui sepultum se videt diluvio integro dolorum crudelium, probrorum horribilium, tormentorum, cruciatuum, & omnis generis miseriarum, abs ullâ admixtione voluptatis minimæ? Ignis, qui cingit ipsum, nunquam delebitur; Vermis, qui rodit ipsum, nunquam morietur; Vultur, qui ipsi dilaniat cor, nunquam devorare cessabit ipsum totum vivum; Deus omnipotens, qui ipsum sub pondere brachii sui conterit, nunquam desinet æquissimam suam in ipsum exercere vindictam. Quando dicitur, nunquam; hoc verbum quantocyus dilabitur ore, sed id, quod significat, non dilabitur à subjecto; cui semel fuerit affixum.

Vos mortales, vos enuntiatis quidem hoc verbum, *Æternitas* sed quid significet, ignoratis. Eheu! vos enuntiatis illud absque tremore; Sed si enuntians proprio oculis videretis eam, quam significat, veritatem, protinus præ pavore fati cederetis omnes. Da mihi homines omnes, mundi inquilinos; qui omnes contendant simul multi-

Nescitur, quid significet hoc verbum: æternitas.

plicare millia millionum sæcula, abs eo, quod aliud integri sæculi faciant spatium, omnesque intendant nervos, ut forment sibi idæam atrocissimorum, quæ cor hominis subire possunt, tormentorum, insuper abs intermissione loquantur de his, illaque exprimere contentur, verbis, quæ invenire poterunt, efficacissimis, ac ponderosissimis: an putatis illos penicillo sat terribili effigisse multitudinem, atrocitatem, tormentorumque diuturnitatem? Et ego non dicam, nisi unicum hoc verbum: *Infelix Æternitas*: Et ego plus solus unico dixerim momento, quam illi omnes dicere possint, totius sæculi decursu.

His auditis ægrotus, qui avidas præbebat aures, ut bene perciperet, quæ vox ista sibi recensebat, totus hæsit attonitus, stupefactus, & extra se ipsum raptus, multò minus comprehendens, quàm antè, quid sit æternitas: nihilominus majori, quàm unquam tenebatur desiderio aliquam de ipsa obtinendi cognitionem. Et hoc est, quod ipsi denuò addidit animos suum prosequendi colloquium cum doctore hoc infernali, à quo tam bene instruebatur, qui per proprias suas experientias didicerat. Fecit igitur eidem sequentem propositionem.

AR-

ARGUMENTUM.

*Declaratio admiranda infinitae
durationis pœnarum alicujus*

animæ damnatæ.

ARTICULUS IV.

Est nobis impossibile, nobis, qui aliam durationem non cognoscimus nisi illam temporis, bene cognoscere illam æternitatis; & obstupescimus, dum nobis dicitur, illam transcendere omnem aliam, quam nobis imaginari possumus in tempore. Hic homo, qui magno & peracuto erat ingenio, credebat, se propositurum huic animæ sibi loquenti terminum tam longum, qui transcederet æternitatem ipsius. Dic mihi, miserabilis anima, vellesne cum justitiâ Dei hoc inire pactum?

tunc accipies unicum solum arenæ granulum illudque in alterum transportabis mundum; post hæc redibis ad toleranda omnia inferni supplicia, centies aliis millenis annis; Et hoc evoluto termino accipies secundum arenæ granulum, idque portabis ad primum; Exin iterum ardebis in furnis infernalibus per centies millenos annos, & redux accipies tertium; Et post alteros centies millenos suppliciorum annos libertas tibi fuerit accipiendi quartum; Sicque à centies millenis annis in centies millenos annos, transportabis omnia hæc arenæ granula, unum post alterum, quoad nec unicum amplius in hoc mundo fuerit superstes; & postquam ultimum transportaveris, videbis finem pœnarum tuarum. Si justitia DEI faceret tibi hanc propositionem, an lubens acceptares illam?

Ah! summo perfunderes gaudio, respondit hæc misera, immortales DEO, rependerem grates, si hoc misericordiæ radio me dignaretur: Imò tanto cū solatio hanc acceptarem sententi-

Horrenda
longitudo
æternitatis
infelicitatis.

Totus
mundus ex
arenâ, trās-
portatus
per grana
à centum
mille in
centum
mille años.

Si hæc tibi diceret: Impleo totum mundum parvulis arenæ granis à centro terræ usque ad firmamentum. Volo, ut transportes omnem hanc arenam in mundum alium, non cum sportis dossuariis aut modis; sed quavis vice nonnisi unicum granulum exinde sumas, sicque illa, unum post alterum, non singulis diebus, nec singulis annis, nec singulis etiam sæculis; Sed tolerabis omnia inferni tui tormenta centies millenis annis: &

am, ut dissolverer in amoris & gratitudinis lacrymas, pro insigni hoc favore, quem DEUS mihi concederet; crederem enim me metam jam videre poenarum mearum. Quomodo metam poenarum tuarum, respondit ægrotus, supra modum attonitus ex hoc responso? Sed an vides, quò te deduceret hæc tam exorbitans suppliciorum diturnitas? perpède paulisper tecum, quid sit centies millenis annis, omnes inferni poenas tollerare ad transportandum unicum solum arenæ granulum, & non posse transportare aliud secundum, nisi postquam aliis centies millenis annis eadem toleraveris supplicia; quidque sit tali ratione aspirare ad complendum hunc numerum, & eandem semper servare regulam, evacuare totum mundum his arenæ granulis repletum à centro terræ usque ad firmamentum. Quando amabo idipsum effeceris.

Antequam duntaxat plenam arenæ manum evacuasses, quanta quæso jam tolerasses supplicia? Et ad extrahendum solummodò exin unicum modium, quot millionum millionibus annorum ad id tibi opus foret? Sed quid esset modius, respectu totius illius accervi? Centeni modiorum milliones vix facerent tibi vacuum, quod vel paulis-

per foret considerabile: quando ergò conficeres totum opus, quod susceperas? nonne majus quid ad hoc requireres, quam æternitatem? Verum est, reposuit infelix anima, longitudinem hanc adeò horrendam esse, ut intellectus humanus ipsam non capiat? absorbet ipsa omnes cogitationes, nec est intellectus tam acris, qui attentè ipsam considerando non maneat attonitus & quasi consumptus intuendo magnas hæc durationis abyssus, quæ reverà immensitatis quidpiam habere videntur. Verùm his omnibus stantibus, duratio hæc nondum erit æterna, cum habitura sit finem, quamvis longissimè adhuc remotum; omne autem, quod finem habere potest, æternum non est. Adjunge adhuc millies tantundem prodigiøsæ huic durationi, si volueris, in tantum tamen ipsam prolongare non poteris, quin potius electurus sim ipsam, quam æternitatem; tandem enim finientur omnia, sola est æternitas, quæ finem non habet.

Credis ergò, reposuit ægrotus, tam longam durationem non esse, quæ tibi brevis non videatur, adducta in comparisonem, cum illâ totius æternitatis? Audi & benè adverte, quod tibi dicam; tam terribilem proponam tibi durationem, ut tandem fa-

teri

Magis stupenda declaratio longitudinis poenarum in damnato.

teri cogaris, illam aeternitatis tuae tam terribilem esse non posse. Nihil adhuc tibi dixi, dum dixi de transportandis arenae granulis, magnum hunc mundum implentibus, accipiendo unum post alterum à centies millenis in centies millenos annos. Sed confecto tuo opere, quando videbis, quod operante prodigioso omnipotentis DEI brachio, quodlibet arenae granulum in particulari evadat in mundum integrum, & hunc ejusdem cum praesenti magnitudinis, omnesque pleni forent parvulis arenae granulis, sicut iisdem plenum conspexeras primum. Incipe primum laborem tuum, & evacua omnes, unum post alterum, pro unica vice non nisi unicum extrahens inde granulum, à centies millenis, in centies millenos annos. Attende hos mundos esse innumerabiles, perpende nihil te adhuc facturum fuisse, postquam evacua-veris millenos, nec centies millenos, cum numero omnino careant: considera quemlibet ex illis includere grana arenae innumera. An resolvere te voles ad exantlandum inestimabilem ac horribilem hunc laborem? perpende haec tecum, & pensiculate omnia pondera; supputa, si potueris, quousque se extensura sit inconceptibilis longitudo laboris tui, cui manus adjicies:

Sed hoc tandem ad finem ducto, extingam ignes tuos, tuaque finiam tormenta ac supplicia. Quid respondebit adhuc infelix illa anima? An conditionem hanc ausa fuerit acceptare?

Ah! Justitia DEI, gratias tibi ago de tantâ mihi exhibitâ miseratione! Itane tandem sperandus mihi est poenarum mearum terminus? Ita; accepto ex toto corde conditionem hanc, & laborem hunc animosè aggrediar. Verum est, longitudinem ejus esse terribilem, terribilem terribilissimam, sed tamen aeterna non est, habebit aliquando finem, & illius aeternitas amplius non erit. Sed quandonam id perfeceris? Nonne haec est aeternitas & plusquam aeternitas? supputa sumpto ad id otio, numerata & iterum numerata, pondera id benè tecum, extende quantum potueris, intellectus tui aciem, usque ad immensam durationis hujus magnitudinem; An probè capias illam? nonne verum est, vastas hasce abyssos deglutire omnes cogitationes tum hominum tum Angelorum? Nonne verum est, haud esse ingenium tam acutum, quod non obtunderetur, haud esse tam charum, quod non obfuscaretur, & supputare desisteret, si vel in minimo incepisset? Et nihilominus enormis haec longitudo nondum foret introitus in-

Rr

itium,

Considera
o hujus
durat'nis
animum
totum ab-
sorbetis.

ium, primus ingressus æternitatis. O pavendam æternitatis durationem! O mortalium terrorem te consideranti! ô tonitru, cujus formidabilis sonus omnes concutit montes! ô tempestas! ô fulgura! ô fulmina redigentia in pulverem petras durissimas! An ergò verum sit, te non agnosci, de te non cogitari, haud aliter, ac si omninò non esses; expectari te cum tranquillitate, donec advenias, abs eo, quod ulla fiat præparatio ad te recipiendam? DEUS vive? An verum ergò sit, te nec quidquam commovere corda mortalium?

Aspectus
supplicii,
quo plecti-
tur reus,
nos timore
percellit,
& totus
infernus
nos non
mover.

O homo ad res magnas insensibilis prorsus, & ad minimas tam sensibilis, si coram te transire videas infortunatum quempiam, qui capitis sit reus, & ultimo damnatus supplicio, vivus quamprimum comburendus, nonne mox tibi eriguntur pili, fremisque præ horrore; cogitans solummodò de malo, quod tibi tolerandum est? Sed memineris, dum unctus duntaxat noxæ lethalis reus fueris inventus, sententiam magni DEI, te condemnasse, ut vivus totus exuraris in omnem æternitatem. Pondera hoc tecum, & pondera cum otio, omnes mentis tuæ nervos huc intende, & iteratis vicibus seriò perpende. Quid est, esse in medio ignis devo-

rantis per totum integrum diem? An probè id concipis? Sed quid est transigere ibi annum integrum ardendo semper, abs eo, quod quis mori aut comburi possit? Comprehendis id benè? sed quid est millenis ibi annis commorari? quid est in continuo hoc tormento vivere annis centies millenis? An hoc tibi comprehensibile videtur? Jam judica, quomodo transigere ibi poteris plusquam centenos milliones annorum; plures quam inveniri possint arenæ granula in universo hoc mundo; an tibi sufficiens sit animus pro his omnibus?

Et si cogitatio tua intrare renuit in has abyssos, ipsisque comprehendendis non est sufficiens, admittere per medium tantum horæ quadrantem tenere manum tuam in igne accenso camini tui, qui non est nisi mortua effigies ignis infernalis; Et ne parvo hoc tempore afficiaris tædio, numera interim millionum milliones sæculorum, quibus commorandum tibi erit in focus illis ardentibus, si in peccato mortali morieris ac damnaberis. Quid tibi prodest animo extolli? Quid te juvabit fuisse incredulum? An dubitare potes de veritate, quæ tremorem incussit universo, antequam esses in mundo? Iplemet DEUS omnipotens, qui omnia fecit in virtute Verbi sui, per

Stoliditas
animorum
arroganti-
um.

per idem *Verbum* tibi dixit; *Ignem inferni fore æternum: Ite maledicti in ignem æternum.* Ita, DEUS dixit, ignis adurens damnatos, est ignis æternus, qui

nunquam extinguetur: Ita, Deus dixit, est impossibile id verum non esse. Ignis infernalis erit æternus, nunquam extinguentur flammæ ipsius.

ARGUMENTUM.

1. *Nulla mens creata attentè considerare potest miseras æternitatis infelicis, quin commoveatur.*

2. *Non nisi DEI mens est inexorabilis, & damnatorum tormenta intuetur abs ullà compassione.*

ARTICULUS II.

Sed quid sibi vult ignis æternus? quanto magis de eo cogitatur, tantò minus ex eo capitur: non agnoscitur & negligitur, quasi non esset maximi ponderis negotium, quod foret ponderandum. Dum flos Juventutis & vigor ætatis nobis adhuc blandiuntur, loquimur de æternitate incuriè, quasi de re, quæ proculadhuc à nobis remota, vix unquam nostras pulsabit fores: quâdo ætate provehimur, cogitamus quidem, quod de illâ nos cogitare oporteat, sed tristis hæc & afflictiva cogitatio, in aliud semper tempus rejicitur: quando videmus, rem arctam esse, nosque jam stare ad portam in extremæ infirmitatis strato, quando claudere jam volumus oculos omnibus mundi rebus, incipimus illos aperire ad aspiciendam æternitatem. O

quàm stupenda hæc videtur; aliud siquidem est, quàm omne id, quod videtur à mundo.

Ecce ergò tibi æternitatem; tanta mihi dicta sunt de te, sed nunquam agnovi te, ô æternitas! nunquam vacabat mihi cogitare de te, nec unquam penitius te aspiciebam. Sed ecce te mihi præsentem, video te jam cominus, ad januam tuam pulso: *Sto ad ostium Æternitatis.* Ecce apertam te mihi, video jam aditum tuum, vestibulum tuum; Eheu! sed non video exitum tuum, abyssos tuas ingredior, & non video nisi profunditatem absque fundo; progredior ulterius, & non video nisi æternitates in æternitatibus, quæ omnes meas absorbent cogitationes. Ubi est ergò finis tuus, ô æternitas! tu nullum habes, tu es interminabilis; hinc cogitans de te, perdo me. O quàm

R r 2

ter-

terribilis est aspectus tuus? Verum est, nihil esse videre te solum, cum nemo te bene cognoscere possit, nisi sit in sinu tuo; nihil ominis aspectus tuus mirabiles conciliat motus in mentibus, quæ te considerant, teque cordi habent.

Canities contracta ex pavore unius noctis.

Martial. lib. 4. Epigram. 7.

Didacus Orosius missus est in ergastulum Hispali à Rege Hispaniæ: terror mortis ab ipso conceptus, unice noctis spatio, quo ibi fuerat, tam inusitatam in ipso causavit mutationem, ut alterius diei diluculo, totus canitie obductus fuerit inventus, quasi jam quinquaginta annos superasset; quod ansam dedit acuto Epigrammati. *O Nox quam longa es, quæ facis una senem!* da mihi animam totam criminibus nigram; inalbescere & totam innocentem fieri oportet ipsam, si unice nocte includatur in terribilem hunc carcerem; infelicis ac miseræ æternitatis. Si concipere incipiat terrorem, quem conciliat mors æterna animæ se consideranti, impossibile est, quin cor ipsius contritione dirumpatur, ipsaque veram poenitentiae aggrediatur viam. Siquidem ð DEUS! tolerare æternum pondus omnipotentis brachii tui, conteri totam vivum & semper vivere sub potentia iræ tuæ; qui vel parum hoc cordi sumeret, non tantum inalbescere, sed exarefcere

totus, sed congelari, sed mori deberet præ pavore.

Affirmat is nobis in Apocalypsi: *Habeo claves inferni.* Et eccur ipsemet has tenet? Estne principis portare Claves carceris, quò ablegat reos capitis? nonne consignat illas manibus Ergastularii, cui circa personas reorum dare rationem incùbit? Eccur non commisit Claves dæmonibus, qui tam ergastularii, quàm immites sunt carnifices inferni? Fortassis idèd, quod savities tormentorum, quibus cruciantur miseri damnati, adèd sit formidabilis, ut ad commiserationem commovere possent etiam dæmones ipsos, qui emollitâ suâ duritiæ, illa ipsis libenter relaxassent. Non consignabit has ipsis, sed inexorabilis ipsius justitia tenebit semper claves in manu suâ, ad insinuandum nobis, quod, quandiu erit DEUS, semper pro illis sit futurus DEUS ultionum, illosque in æternum alligatos detenturus in flammis, quæ ipsos devorabunt semper, sed nunquam confument.

Ah! Itane mi DEUS oblivisceris miserationum tuarum antiquarum: ubi sunt misericordiarum tuarum antiquarum Domine? ubi est tempus, ubi unica lachrymula temperavit iram tuam? ubi sunt dies, quibus unicus contriti cordis

Admirabile & terribile, quod Deus sit absq; compassione aspiciens poenitentiam damnatorum.

dis gemitus emollit cor tuum, & exarmavit furorem tuam? Et ecce torrentes lachrymarum, ecce gemitus æternos; Et non emolliris spectaculo tam horrendo calamitatum, sub quibus ingemiscunt creaturæ tuæ! Non solum non aspicias illis compatiendo, sed potius rides, dum vides ipsarum miserias: *Ego quoque in interitu vestro ridebo, & subsannabo.* O DEUS amoris! qui toties deprædicaris & demonstraris velut bonitas infinita, Ah! quomodo rides inter lachrymas torrentis more ex oculis meis deciduas? Et tu ingrate, quomodo tu ridebas, dum velut torrentem effusum aspicias sanguinem meum pro te in ligno crucis? Ego toties vocavi te, toties obtestatus, precatus, adhortatus sum te, & mihi respondere noluisti: tu vocabis me incassum per omnem æternitatem, & ego quoque non respondebo tibi.

Prov. 1.
Psal. 76.
Sed nonne scriptum est, quod non continebis in irâ misericordias tuas? Vide Domine, quantum faciat stragem implacabilis justitia tua: momentis singulis præcipientes ruunt animæ in orcum, velut flocci nivium tempestate hybernâ cadunt super terram. Tu hoc vides, ô Deus ultionum, & super hoc rides! postquam exarserint ac conflagrârint per millionum milliones

seculorum, postquam effuderint in suppliciis suis torrentes lachrymarum, tu illos aspicias adhuc ridens & illudis tormentis illorum: *Ego quoque in interitu vestro ridebo & subsannabo.* Ah! Iræ divinæ infelices victimæ cur non plorabatis, dum tempus erat misericordiæ? dum lachrymæ vestræ efficaces fuerant ad eluendas criminum vestrorum maculas, tum plorare debebatis; nunc inutiles vobis vestri sunt ploratus, quin etiam damnosi & noxii; cum ad nihil vobis serviant, nisi ut adurant.

Magnus Sanctus Macarius instantissime aliquando rogatus ab Eremitis montis Nitriæ, ut faceret illis exhortationem, cujus virtute animarentur ad poenitentiam, Exordium fecit magnam lachrymarum effundens vim, gemens ac pectus suum percutiens: Exin magno Spiritûs fervore, his illos affatus est verbis: *Ploremus Fratres mei, Eheu! ploremus, faciamus ex oculis nostris fontes lachrymarum, antequam transeamus ad insortunam illam Regionem, ubi lachrymæ comburunt corpora. Aspicimus è medio lachrymarum nostrarum horrendum, quod inambulamus, precipitium, & meminimus, non nisi è filo pendere vitam nostram.*

Exhortatio ad mirabilem S. Macarii

Apud Rosveid, in 4 vitis patris

O quam pathetica erat sancti hujus senis adhortatio? parva quidem verbis, sed longa effectu, quem produxit; nam omnes in tam copiosas effusi sunt lachrymas, ut velle viderentur secundum facere diluvium ad submergenda peccata hominum. Ubi nunc es, o vox animata igne coelesti? ubi profunda estis suspiria, quae tam altè penetratis secretiora aeternitatis arcana? ut quid tacetis modò? ut quid ultra non loquimini ad aures nostras, ad conterendam lapideorum cordium nostrorum duritiam? Bone DEUS! quam insensati sumus? Nonne incessanter, sicut ipsi, deberemus colliquescere in lachrymas? nonne sicut ipsi praecipitio inambulamus aeternitatis calamitosae? Nonne vita nostra aequè, sicut illorum è tenui pendet filo? ut quid non aspiciamus hanc malorum aeternorum abyssum, cui tam vicini sumus? Nonne pra-

pavore deberemus contremiscescere, exspectantes magnam nostram aeternitatem, ignari, quanam intranda nobis sit, dum exhibimus ex hoc mundo? An securi sumus, ne praecipites agamur in aeternitatem infelicem ac miseram? Nonne peccavimus? Imò, peccavimus, patravimus plura & haec magna contra Majestatem DEI peccata, quorum nec unicum manet impunitum; si non puniatur in tempore, necessariò puniendum est in aeternitate: an in veritate poenitentia serià nostras castigavimus noxas? an exspectabimus, quoad in aeternitate castiget illas vindex DEUS? o DEUS bone? Ne exspectes aeternitatem, castigia nos in vita praesenti, quantum placuerit tibi; sed in aeternitate facito nobiscum misericordiam: *Hic ure, hic se-* 5. August.
ca, modò in aeternum
parcas.

A R.

ARGUMENTUM.

1. Tormenta infelicis æternitatis nunquam nec remittentur, nec imminuentur.

2. Egregia praxis ad proficiendum ex cognitione harum veritatum.

ARTICULUS. VI.

Damnati
alicujus
tormenta
nunquam
desinunt;

LOquamur adhuc semel damnatæ nostræ animæ, ut nunquam amplius cogamur illi loqui in æternitate, ipsaque absolvat, si potest, enarrare nobis tormenta sua, ut nunquam nos absolvamus, evitare illa. Dic nobis, misera, an sperandus tibi in æternitate sit finis suppliciorum, quæ pateris; vel saltem an nullæ unico momento tibi concedantur induciæ, ut vel parum capias quietis? Non est mancipium alligatum triremibus, cui non permittatur aliquantula quies; non est reus equuleo, cui à severissimo Iudice non concedantur saltem aliqua relaxationis momenta, quibus respirare ipsi liceat: an tu abs intermissione patieris, abs eò, quod vel unico die tibi quies permittatur? Si nimis sit unicus dies, an saltem habebis quadrantem, vel semi-quadrantem horæ, ad minimum semel millenos intra annos? Non, nunquam habebo

quidpiam quietis, vel unico duratæ momento. Itane ne unico quidem momento, nec minima erit pœnarum interruptio in omnem æternitatem? O rigor non imaginabilis, quis te comprehendat? Non, nunquam aliquid quietis in tormentis meis vel unico instanti? Fluit continuò tempus abs eo, quod interrumpatur vel unquam fluere desinat; Et æternitas semper eadem permanet, abs eo, quod mutetur aut unquam esse desinat vel unico momento.

Sed forsan experiere; mala tua mitiganda & aliquantulum dulcoranda fore vi contractæ in patiendi consuetudinis; nam omnia tandem consuetudo reddit facilia. Non est vita tam aspera, nec labor tam arduus, cui tractu temporis non assuescamus, idque quod ab initio videbatur nobis intolerabile, supra modum facile efficitur nobis. Haudquaquam, consuetudinem nullam contraham intolerando mala, quæ patior; nec unquam minus sæva illa experiat

Non assuescunt illa portandò.

periar ex eo, quod diu patiar, siquidem æternitati propriam est semper esse invariabilem, hæcque ratione æquè dolorifica mea mihi erunt tormenta post centenos annorum milliones, uti fuerunt primo die, quo ea tolerare incepti.

Ibi violentia & duratio conveniunt.

Ah quid! nonne saltem remittetur aliquantulum ipsorum vis? omnia deteruntur & imminuntur usu: Visæ sūt machæræ acutissimæ suam hebetasse aciem frequentatis ictibus refecando capita Martyrum, visæ sunt quoq; fornaces ardentissimæ successu temporis, in suo remississe calore; non est, nisi DEUS, qui in operatione suâ non fatigatur. Carnifices crudelissimi torquendo reum tandem fatigantur, vel deficit ipse, non amplius habens vires tantos sufferendi dolores. Nequaquam, nec minimam in æternum habeo dolorum relaxationem: nam si imminui possent centesimâ, millesimâ sui parte, post centum milliones annorum, tandem omninò cessare possent, & non amplius essent æternæ. Ex aliâ parte, ministri & instrumenta justitiæ divinæ non magis fatigantur, quàm DEUS ipse, eoquod infinita ipsius potentia in eodem semper rigore conservet ipsa; & tandem infelix victima ipsorum furori relicta deficiet nunquam,

sed immortalis manebit in æternum, ut in æternum moriatur, & moriatur nunquam.

Sed tandem ergò damnatorum ignem alterius oportet esse naturæ, quàm nostrum, ita ut tam afflictivus & vorax non sit, sicut is est, quem habemus in terris. Videmus flammæ montis Vesuvii, exempli gratia, vel fornacis calcariæ solum aut ustrinæ tam esse ardentes (licet hæc in comparatione cum illis nihil sint) ut dissolvant lapides, liquefaciant petras, ut è radicibus ipsius dimanent torrentes ignis, ut ex succenso gutture suo evomat flammæ diluvia, quæ conspecta solum incutiunt horrorem ac tremorem universo mundo. Ah! quomodo possibile foret, Creaturas vivas & sensitivas morari ac durare posse in illis, per millionum milliones annorum, quin dissolverentur omninò, & in liquefactum converterentur ignem? O DEUS! sola hujus rei cogitatio facit fremere, facit gemere, facit tremere etiam illos, qui se credunt ex omnibus securissimos. Intellectus humane, quàm imbecillis es! quàm modium habes luminis? quàm procul adhuc abes, ut comprehendas, quàm acriter puniat vindex Deus peccata hominum!

Sci-

Omnia
mundi ma-
la punire
non pos-
sent unicū
peccatum.

Sciremus id, si cognoscere possemus gravitatem peccati contra Divinam Majestatem commissi. Siquidem videremus probè, eoquod ipse infinitus sit, necessarium esse, ut æquissima DEI justitia castiget illud pœnâ malitiæ ipsius proportionatâ, nempe infinitâ, omnia supplicia quæ sufferri possunt in hoc mundo, nullatenus accedunt ad id, quod unicum meretur peccatum; Et hinc est, quod minimum inferni supplicium absque comparatione gravius & acerbius sit, quàm omnia hujus mundi supplicia simul conjuncta. Accumula & congrega mihi in unum omnia mala, quæ passi sunt omnes Filii Adam protoparentis nostri, à Creatione mundi in hâc vitâ; omnia hæc non adæquabunt tormenta, quæ justitia omnipotentis DEI destinavit in inferno pro punitione unius duntaxat peccati mortalis.

Confidera-
tio demon.
agant, nec
patiantur
in hâc vi-
tâ, nisi
juxta vires
suas natura-
les, supra
modum debiles:
sed in inferno,
ubi tormenta
elevantur
ad virtutem
quandam
supernaturalem
ab omnipotenti
brachio DEI,
ii quoque,
qui illa
patiuntur,
pari ratione
elevantur
ad robur
quoddam
supernaturale,
ut illa
patiantur:
Et

Ratio est, quod creaturæ non agant, nec patiantur in hâc vitâ, nisi juxta vires suas naturales, supra modum debiles: sed in inferno, ubi tormenta elevantur ad virtutem quandam supernaturalem ab omnipotenti brachio DEI, ii quoque, qui illa patiuntur, pari ratione elevantur ad robur quoddam supernaturale, ut illa patiantur: Et

si minimum damnati supplicium est ejusmodi; quid est ergo, ô magne DEUS! quid est ergo ô immortalis DEUS! illa omnia tolerare simul! Et tamen volentes nolentes confiteri debemus, illos plura non pati, quàm mereantur. Ipse est DEUS infinite justus, qui sic ordinat, ipse cognoscit ex æquo enormitatem peccati mortalis, cum ipse infinito modo sit sapiens: non ordinat ipsi præcisè, nisi pœnam promeritam, cum infinito modo sit justus. Si pœna hæc est tam læva, ideò est, quia malitia peccati est abominanda: Ego ipsam non video, sed DEUS ipsam videt; hinc mea mihi ignorantia juxta infinitam sapientiam DEI est corrigenda. Nihilominus homines adeò sunt cœci, stupidi & insensati, ut nihil sibi esse persuadeant, committere peccatum mortale. O peccatum! ô maledictum peccatum! O si homines te cognoscerent! Audite mortales, audite benè, quid dicat vobis infelix hæc anima damnata, ipsa informat vos de eo, quod optimè novit, ipsa loquitur vobis ex proprio suo experimento, Ah! damno sapite alieno, nec differatis id credere, quo ad experiamini id ipso opere.

§s

Ere-

Pulchrum
colloqui-
um duode-
cim. E. emi-
tarum.
Rosvveid,
in vit. pa-
trum.

Eremitæ duodecim in vicis Patrum die quodam instituerunt inter se consultationem, ut sibi invicem communicarent bona cordium suorum sensa & sancta Exercitia. Postquam omnes locuti fuerant de Excellentis Dei velut Angeli, quorum conversatio plerumque in Cœlis erat, ultimus ex iis percutiens pectus suum, sequē lachrymantibus oculis prostrernens in terram, dixit illis: Vestrum est, Patres mei, loqui de felicitate æternitatis beatæ, cujus portam virtutes vestræ vobis aperuerunt: Sed ego, qui sub mole scelerum meorum ingemisco, eodūque in sublimē me attollere non auderem; Ego meipsum condemnavi ad inferos toto tempore vitæ meæ, ne me DEUS ad illos condemnet totius æternitatis suæ duratione. Aspicio omnia illorum tormenta, quorum nonnisi nimium imitatus sum crimina, & dico animæ meæ: *Esto cum his, quibus dignus es, istis post modum annumeraberis*: Et vide, an tolerare poteris, quod tolerant ipsi.

Aspicio ardere ipsos in flammarum medio, & lamentabiles clamores & ejulatus mittere in coelos. Itane pro unico voluptatis momento, oportet infelicem me, per totam pati & cruciari æternitatem? Video ex i-

psis aliquos, suamet sibi admordere & devorare brachia, dum interim dæmones ipsorum dilaniant ac discerpunt viscera; video devorari alios à serpentibus, transire alios ab uno tormento ad alterum, & ab uno in alterum saltare ignem: interrogo illos, quam obrem patiantur hæc omnia. Respondent mihi id esse idē, quod fecerint ea, quæ feceram ego: responsum illorum propriæ meæ condemnationis mihi esse videtur sententia; adeoque totus tremebundus prostrerno me in terram, pono in pulvere os meum, nec audeo implorare misericordiam, ut mihi sit propitia; sed clamo & vociferor: Justitia, Justitia magni DEI, non parcito mihi in hac vitâ, fateor me peccasse, & novi peccatum meum impunitum manere non posse: Ah! puni me in tempore, ne me punias in æternitate.

Huc pœnitentiæ adeste omnes, adeste jejunia, adeste flagellationes cruentæ; adeste vincula ferrea; adeste aspera cilicia; adeste fames & sitis; ardores solis, glacies & gelu hyemis, infirmitatum dolores; adeste pœnæ omnes, & omnes austeritates, quibus sufferendis par sit homo mortalis: unâ omnes in hunc irruite malefactorem, ut ipse
im

in hac vitâ puniatis peccata; dilaniate, comburite, in frustra discerpite, mecum agite, quidquid libuerit vobis super terram; Solùm seruate me ab æternis inferni, quæ promerui, tormentis: hic ure, hic seca, modò in æternum parcas. O Sanctum Exercitium! seipsum sic condemnare, sicque periculo eruere, ne condemnetur à DEO.

Sæpius ab-
eundum in
æternita-
tem.

Quid iuvat nos scire, duas esse æternitates præparatas creaturis, beatam unam, infelicem alteram, nisi mente sæpius faciamus iter in utramque. Non vivamus animalium more, quæ nunquam non & caput & oculos in terram inflectunt, sicque brutaliter suam vitæ cursum evolvunt. Sed examus è tempore, cum hic tam paucis commorandum nobis sit diebus: Ingre diamur sæpius in æternitatem, cum hic in perpetuum nostrum nobis præparatum sit habitaculum. Intremus quanto cyus in æternitatem beatam. Quid agitis hic, vos sancti Martyres, tot passi acerba, dum viveretis, tormenta? Ubi nunc

vestri sunt cruciatus? Et vos Confessores Sancti, tot assueti austeritatibus, ubi modò sunt pœnitentiæ & rigores vestri? an doletis, tolerasse vos aliquid pro DEO? Agedum anima mea, quod nos sumus, fuerunt illi, quod illi sunt, sperare possumus, nos futuros; studeamus duntaxat illos imitari. Mox autem & descendamus in æternitatem infelicem, & primum, quem habuerimus obvium, interrogemus: quamobrem hic miser es? ubi modò sunt voluptates tuæ? quò devenerunt spes & fiduciæ tuæ? quid faceres modò, si mei fores loco, ut custodires te ab hoc loco, ubi es, ab his cruciatibus, quos toleras? Anima mea probè vides, quanti refert seriam modò agere pœnitentiam: pœnitendum namque est. Ah! æternum ardere! Ô mi DEUS! hanc unicam à te efflagito gratiam, ut semper insculptam menti meæ æternitatem circumferam, nunquam non æternitatis reminiscar. *Annos æternos in mente habui.*

